

Screening-vad görs idag i Skåne och framöver

2026 03 19

Anna-Karin Falck

Regional cancersamordnare Region Skåne

Enhetschef kunskapsstyrning, HSS, KK

- Av Socialstyrelsen rekommenderade:
- Cervixcancer
- Bröstcancer
- Tjock- och ändtarmscancer

Cancer Inequalities Registry

EARLY DETECTION

Breast cancer screening (2022)
Percentage of target population

↗ +1.1 pp
(8 years)

Cervical cancer screening (2022)
Percentage of target population

↗ +2.8 pp
(8 years)

Colorectal cancer screening (2022)
Percentage of target population

Livmoderhalscancerscreening

Screening för livmoderhalscancer

Screening för livmoderhalscancer görs med ett HPV-test.

Cervix (livmoderhals-)screening

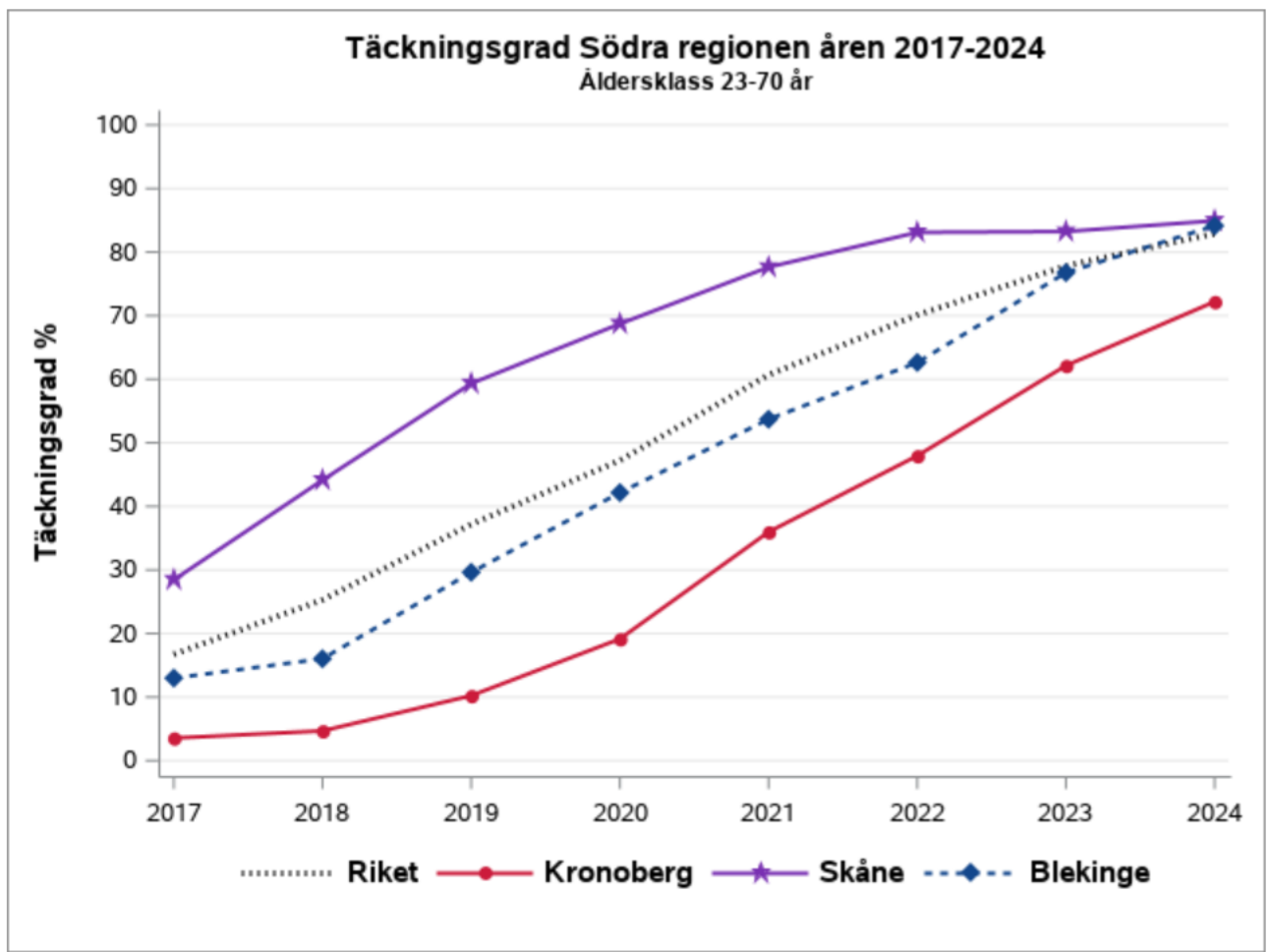
- Sedan 2022 har tre regioner implementerat självprovtagning som rutin i primärscreening (Skåne, Västra Götaland och Stockholm).
- Nya åldersgränsen med screening upp till 70 år från och med 2022 års vårdprogram
- Åldersintervall: 23 till och med 49 år, egenprovtagningsmaterial skickas vart 3:e år.
Åldersintervall: 50 till och med 64 år, egenprovtagningsmaterial skickas vart 5:e år.

Cervix (livmoderhals-)screening

- Målet med screeningprogrammet för cervixcancer är att i ett tidigt skede finna bärare av HPV, följa upp dem enligt nationellt framtaget vårdprogram, och därmed minska antalet fall av cervixcancer samt död i sjukdomen.
- Täckningsgraden av HPV-test för hela åldersgruppen 23-70 år är 82,9% för hela landet, en ökning med hela +5,3%.
  - Täckningsgraden ökade särskilt i åldrarna 23-30 års ålder (där HPV vaccination och HPV screening erbjudits systematiskt under året) : +15,8%
- Livmoderhalscancer minskar kraftigt i hela landet och ligger nu på 8,9/100,000/år ($p < 0.001$). Minskningen är statistiskt säkerställd i hela nio regioner.

Täckningsgrad livmoderhalsscreening

Täckningsgrad i Södra regionen

Region	Åldersklass	Täckningsgrad år							
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Riket	23-70	16.7	25.3	37.2	47.2	60.7	70.1	77.8	82.9
Kronoberg	23-70	3.6	4.7	10.2	19.2	36.0	48.0	62.1	72.2
Blekinge	23-70	13.0	16.0	29.6	42.2	53.7	62.6	76.8	84.2
Skåne	23-70	28.4	44.1	59.3	68.7	77.6	83.1	83.2	84.9

Täckningsgraden för 2014 och senare har beräknats mot kvinnornas folkbokföringslän och kan därför variera för enskilda län med 1 procentenhet, jämfört med tidigare beräkningssätt som använde provtagarens länsstillhörighet.
Uppdaterad 25MAR2025 8:22:05

Livmoderhalscancer: Vad har gått särskilt bra?

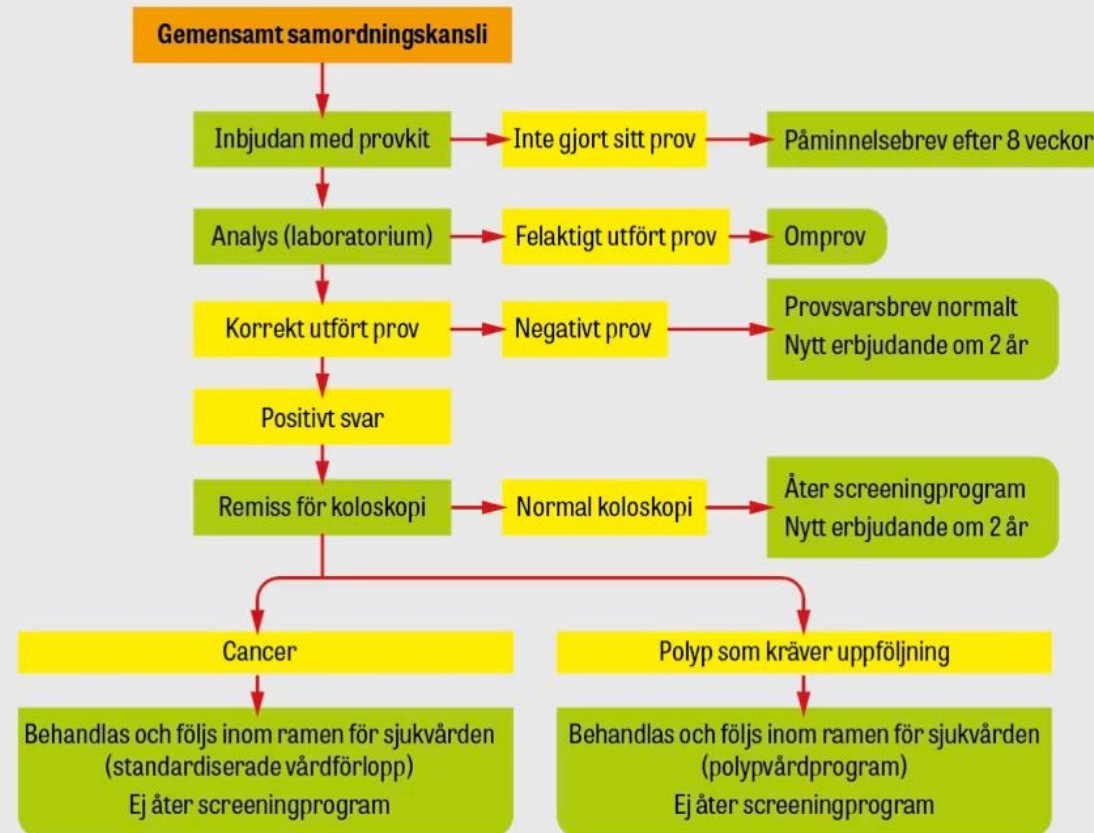
- Regionalt samarbete om utrotningsprojektet visar på en otrolig kraftsamling runt utrotningsmålet
- Täckningsgraden med HPV-baserad screening fortsätter att öka
- Tidiga tecken på att incidensen minskar – signifikant minskning i 9 regioner 2023 (NKCx)

Screening för tjock- och ändtarmscancer

Screening för Tjock- och ändtarmscancer

- Under perioden april 2021 till september 2022 inledde samtliga regioner screening för kolorektalcancer. Införandet beräknas vara slutfört hösten 2026, då cirka 1,65 miljoner medborgare i åldersklasserna 60–74 år ska ha erbjudits att delta.
- Screeningen för kolorektalcancer är den första nationellt samordnade cancerscreeningen i Sverige. Samtliga regioner har slutit avtal med Gemensamt samordningskansli (GSK) hos Region Stockholm.
- 1177

FIGUR 1. Flödesschema för screening för kolorektalcancer

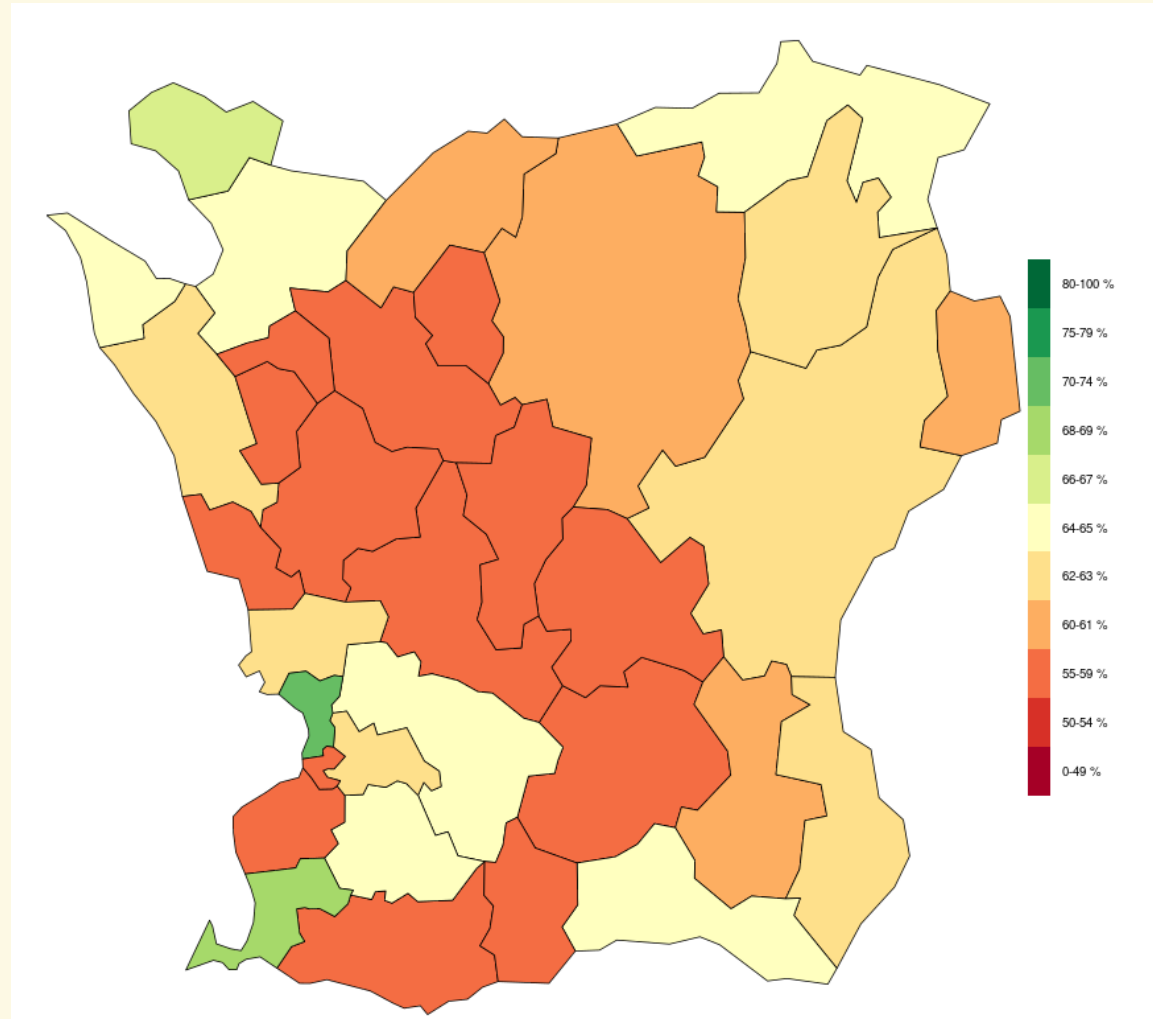

► Under uppföljning av kolorektalcancer eller polyper är patienten inte planerad att ingå i screeningen. Figur från Nationellt vårdprogram för tjock- och ändtarmscancerscreening [28].

Screeningfakta

- Bland de som genomgår screening för tarmcancer upptäcks blod i avföringen hos två procent. De kallas då på en efterföljande koloskopi.
- Av de som går på den efterföljande koloskopin är det ungefär sex procent som får en cancerdiagnos.
- När screeningprogrammet är fullt utbyggt beräknas det spara 300 liv i Sverige varje år.

Täckningsgrad tjock-och ändtarmsscreening

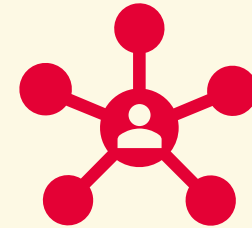
Tarmcancer: Vad har gått särskilt bra?

Könsneutralt

IT-lösningar
(SveReKKS, GAS)

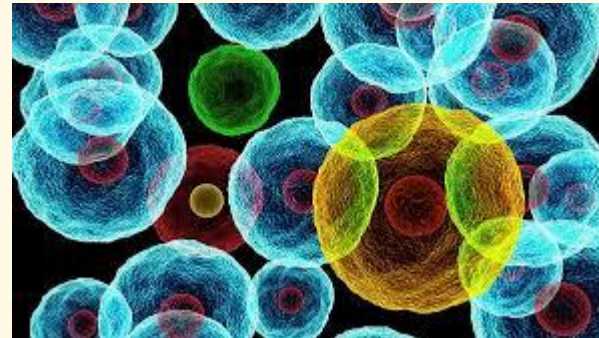

Centraliserat kansli
för alla regioner

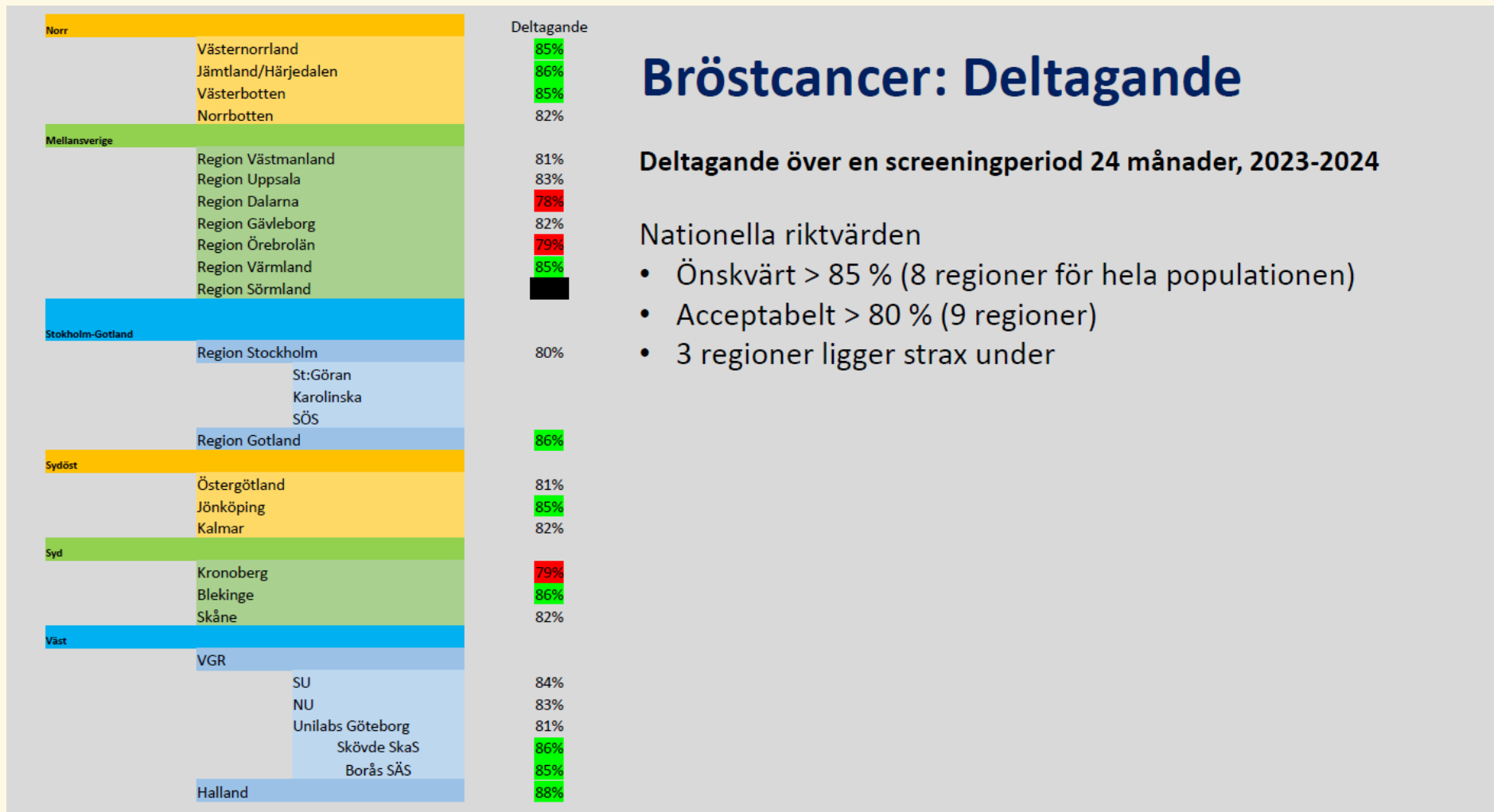
Bröstcancerscreening

- Socialstyrelsen rekommenderar att kvinnor i åldern 40–74 år erbjuds bröstcancerscreening med mammografi med 18–24 månaders intervall. Omkring 3 % av alla screenade kvinnor återkallas för vidare utredning, varav knappt 20 % blir diagnostiserade med bröstcancer.
- Täckningsgraden för bröstcancerscreening (mammografi) i Sverige är generellt hög och ligger stabilt runt **80–85 %**
- Höjd åldersgräns? Utredning
- AI?
- Riskbaserat intervall?

Täckningsgrad

På gång?

- Prostatacancer ?

Organiserad prostatacancerstestning (OPT)

- Lungcancer?

Organiserad prostatacancer-testning- OPT

OPT i Region Skåne 2026

- Fortsätta med 50, 56 och 62 åringar
- Återinbjudningar från 2020 och framåt
- 261231: Samtliga män i RS 50-62 år har fått minst ett erbjudande om testning

År	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Erbjudande	9 124	18 188	25 382	40 115	55 463	59 337
Deltagande	3 177	6 532	8 623	14 010	20 069	21 185

År	2021	2022	2023	2024	2025	2026
MR	80	285	417	1 135	1 843	2 397
Till Urolog	34	98	135	292	498	620

8a. Tid från PSA-prov tills brev skickats med besked om normal MR

Period: 2025.

Variabel

8a. Tid från PSA-prov tills brev skickats med besked om normal MR

Begränsa till sjukvårdsregion

Södra

Jämförelsenivå

Bostadslän

Redovisning

- Median (dagar)
 Andel inom ... dagar

Period

2020

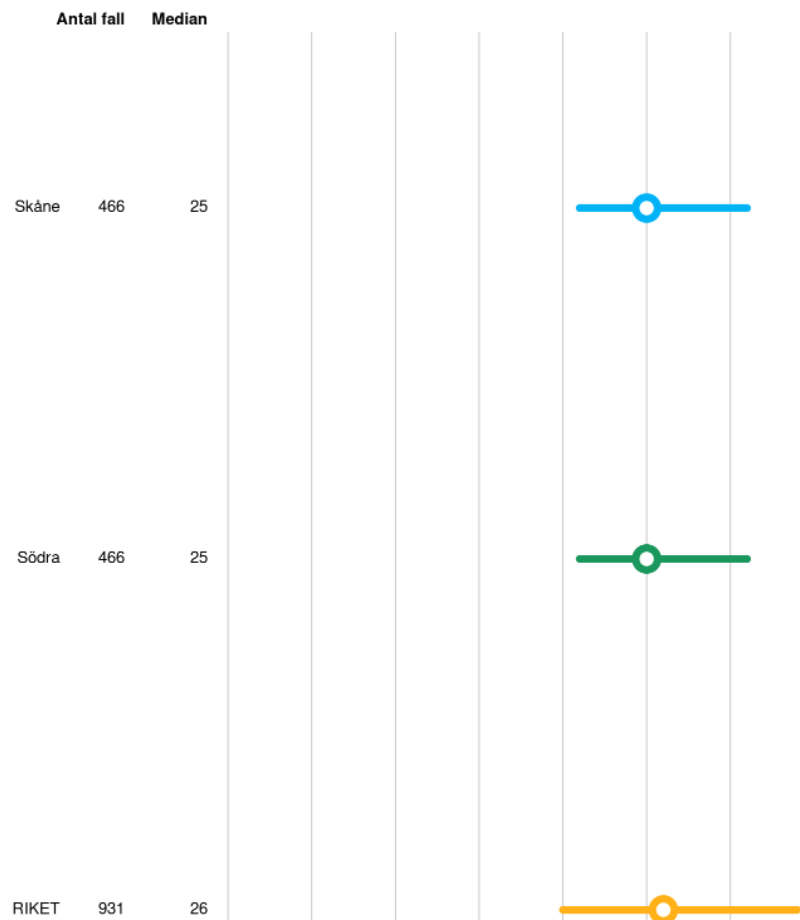
2025

Ålder vid slutet av kallelseår

47

67

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Deltagande inom 2 månader

Period: 2025.

Variabel

Deltagande inom 2 månader

Begränsa till sjukvårdsregion

Södra

Jämförelsenivå

Bostadslän

Period

2020

2025

Ålder vid slutet av kallelseår

47

67

Omgång

1, 2, 3

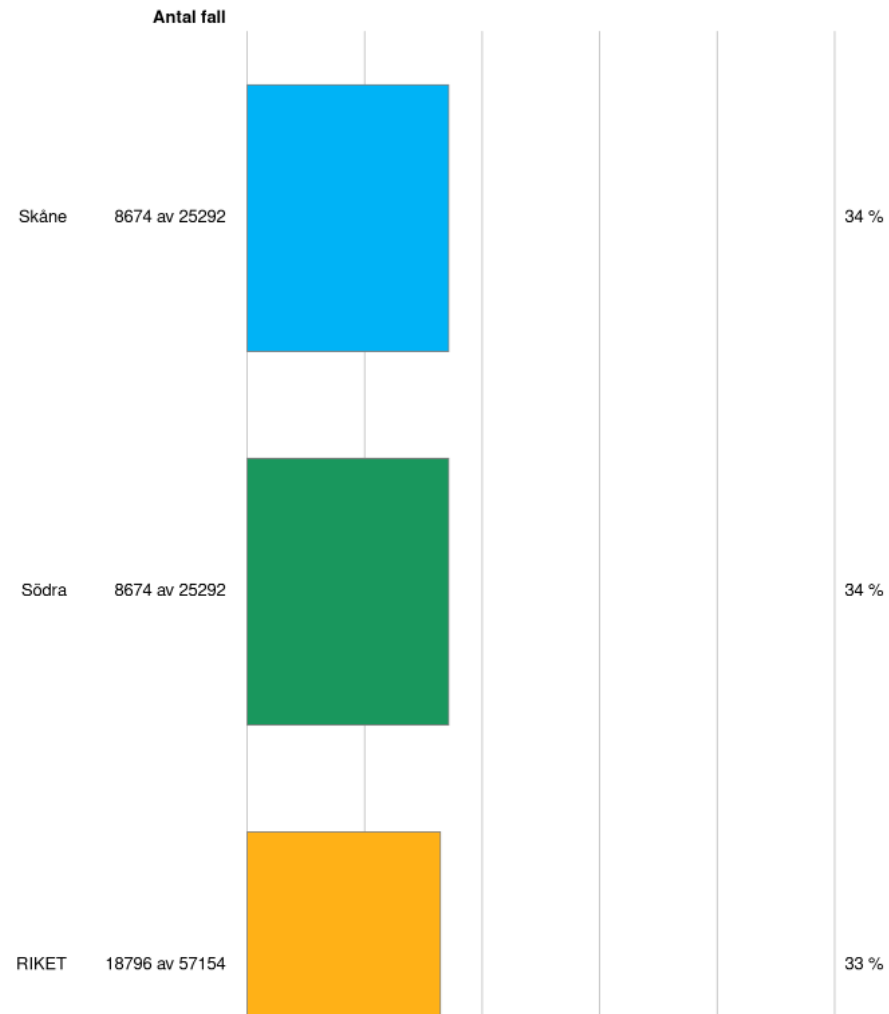
Jämförelse

Tabell

Karta

Trend

Beskrivning

1177

Varför?

- Finnas där befolkningen finns
- Öka deltagandegraden
- Ekonomi

The screenshot shows the 1177 website interface. At the top, there is a red header with the 1177 logo and the Skåne region logo. Below the header, there is a navigation menu with categories: Liv & hälsa, Barn & gravid, Olyckor & skador, Sjukdomar & besvär, and Undersökning & beh. The main content area features a breadcrumb trail: Start / Undersökning & behandling / Undersökningar och provtagning / Provtagning och mätningar / Blodprov / Regelbunden testning för prostatacancer i Skåne. A red box indicates 'Innehållet gäller för Skåne'. The main heading is 'Regelbunden testning för prostatacancer i Skåne'. The text below explains that men aged 50-74 are offered a regular PSA test, which involves a blood sample. At the bottom, there are links for 'lättläst' and 'översatt till andra språk'.

1177 | SKÅNE | Välj region ▼ | För vårdper

Liv & hälsa | Barn & gravid | Olyckor & skador | Sjukdomar & besvär | **Undersökning & beh**

Du är här: [Start](#) / [Undersökning & behandling](#) / [Undersökningar och provtagning](#) / [Provtagning och mätningar](#) / [Blodprov](#) / [Regelbunden testning för prostatacancer i Skåne](#)

Innehållet gäller för Skåne

Regelbunden testning för prostatacancer i Skåne

Är du man och mellan 50 och 74 år? Då kommer du att bli erbjuden att testa dig regelbundet för prostatacancer. Du får lämna ett blodprov som kallas PSA-prov.

Den här texten finns också på [lättläst](#) och [översatt till andra språk](#).

Deltagande i OPT RS

Före start 1177

Deltagande efter kallelse, uppdelat på ålder (ålder vid slut av kallelseår)

Åldersgrupp	Antal kallade	Antal deltagande	Andel deltagande
50	41534	14519	35 %
52	16859	4872	29 %
53	15	5	33 %
54	2613	747	29 %
55	5	4	80 %
56	31643	11852	37 %
58	10315	3394	33 %
59	8	3	38 %
60	4447	1770	40 %
61	1	1	100 %
62	11789	4731	40 %
63	1	0	0 %
64	230	123	53 %
65	1	0	0 %
66	181	82	45 %
67	1	1	100 %
Totalt	119643	42104	35.2 %

Efter start 1177

Deltagande efter kallelse, uppdelat på ålder (ålder vid slut av kallelseår)

Åldersgrupp	Antal kallade	Antal deltagande	Andel deltagande
50	7706	3025	39 %
51	432	209	48 %
52	2214	1437	65 %
53	92	62	67 %
54	1627	1055	65 %
55	129	101	78 %
56	5944	2334	39 %
57	372	188	51 %
58	2467	1748	71 %
59	125	102	82 %
60	4819	2051	43 %
61	384	162	42 %
62	5697	2267	40 %
63	365	172	47 %
64	645	379	59 %
65	1	0	0 %
68	1	0	0 %
Totalt	33020	15292	46.3 %

Möjlighet att testa dig för prostatacancer

Erbjudandet gäller även dig som tidigare deltagit i regelbunden testning för prostatacancer.

För att få erbjudandet – aktivera aviseringar på 1177.se

Region Skåne erbjuder alla män mellan 50 och 74 år att testa sig för att tidigt kunna upptäcka prostatacancer. Du bestämmer själv om du vill tacka ja och testet är gratis.

Inom några veckor kommer du att få ett erbjudande om att lämna ett blodprov för att testa dig för prostatacancer. Du får ett mejl och/eller sms om du har aktiverat aviseringar på 1177.se

Information in English and Arabic on prostate cancer testing in Skåne.

1177.se/Ekenskredmorsning-beredning/undersokningar-och-provtagning/provtagning-och-testning-av-blodprov/regelbunden-testning-for-prostatacancer-i-skane

Gör så här för att aktivera aviseringar på 1177.se

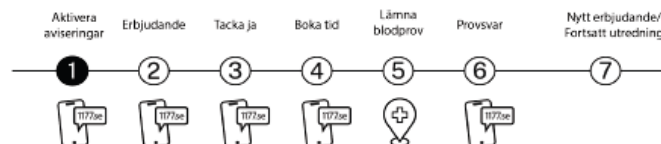
1. Logga in på 1177.se med e-legitimation.
2. Gå till inställningar (som du hittar under ditt namn).
3. Fyll i ditt mobilnummer och/eller e-post och välj hur du vill få aviseringar.

Vad innebär testet?

Du lämnar ett blodprov för att mäta ditt PSA-värde (prostata-specifikt antigen) vilket innebär en bedömning av risken för prostatacancer.

- Har du ett ett lågt PSA-värde behöver du inte utredas vidare. Du får ett nytt erbjudande om 2 eller 6 år.
- Har du ett förhöjt PSA-värde kommer du att erbjudas vidare utredning.

Så går det till – steg för steg

Har du tidigare fått diagnos eller är under utredning?

Kontakta oss om du redan har fått diagnosen prostatacancer eller är under utredning.

Har du två eller fler nära släktingar som haft prostatacancer?

Kontakta oss för rådgivning, prostatacancer kan vara ärftligt.

Mer information

Läs mer på 1177.se. Sök på "Regelbunden testning för prostatacancer."

Prostatacancercentrum Skåne

Via Rådgivning på 1177.se, sök på *Prostatacancercentrum*.
Telefon: 040-33 53 98
Telefontid: måndag-torsdag kl. 09.00-10.00

Lungcancerscreening?

Lungcancerscreening?

- Den ideala screeningmetoden skall ha hög sensitivitet för upptäckt och hög specificitet, dvs. få falskt positiva test. Metoden skall i sig inte innebära någon ökad risk för individen, t.ex. höga stråldoser, och skall vara ekonomiskt försvarbar

Lungcancerscreening?

Det är mycket som talar för att screening genom tidig upptäckt skulle kunna vara en bra metod för att minska mortaliteten i lungcancer:

- Sjukdomen har hög morbiditet och mortalitet.
- Det är en vanlig tumörsjukdom.
- Det finns en dominerande riskfaktor, dvs. rökning, som möjliggör screening av en definierad riskpopulation.
- Lungcancer är asymtomatisk under en betydande del av förloppet och kurativ terapi är möjlig endast i de tidigare och då oftast asymtomatiska stadierna.

Vinsterna i form av minskad mortalitet skall självfallet vara avsevärt större än de risker som screeningen kan innebära.

Risker:

- Upptäckt av förändringar som inte är lungcancer men som kräver invasiv diagnostik eller kirurgi som är associerad med medicinska risker. I National Lung Screening Trial med 53 000 deltagare var incidensen falskt positiva fynd 96 %, dvs. fynd som utgjordes av annat än lungcancer. 11 % av samtliga positiva fynd krävde invasiv diagnostik.
- Exponering för joniserande strålning i ett screeningprogram kan i sig medföra en ökad risk för cancerutveckling
- Upptäckten av falskt positiva förändringar med åtföljande uppföljning och eller diagnostik kan orsaka onödig oro och ångest genom rädslan för att ha lungcancer.

Lungcancerscreening?

- Betydande frågor kvarstår att belysa innan eventuell lungcancerscreening kan implementeras i stor skala:
- Identifiera den population som har bäst nytta av screening
- Undersöka kostnadseffektivitet av DT-screening
- Definiera värdet av uppföljningstekniker, standardisera utförandet och definiera adekvat sekvens
- Definiera optimala screeningsintervall och antal undersökningar för både screeningspositiva och negativa fynd
- Rökavvänjningsprogram måste kopplas till screening för att optimera utfallet.

Lungcancerscreening?

- En implementeringsstudie för lungcancerscreening i samarbete med RCC startades i början av 2025 även inom Norra och Västra sjukvårdsregionerna, projekt NORDVÄSTAN.
- Målsättningen är att screena 1 000 personer i vardera region under 2 års tid.
- Inklusionen 50–74 år, minst 15 paketår, högst 20 år sedan rökstopp. Personer skall kallas från olika socioekonomiska områden enligt statistiska centralbyråns geografidatabas (Reg So).
- Projektet skall kombineras med rökavvänjningsåtgärder.

